

Vroedvrouwelijke wijsheid: de unieke inbreng van de verloskundige

AVAG maakt de kernwaarden van de verloskunde expliciet in haar nieuwe curriculum

Nic van Son en Joyce Kors

In de rubriek 'Onderwijs' schrijven de drie opleidingen verloskunde – AVAG (Amsterdam-Groningen), VAR (Rotterdam) en AVM (Maastricht) – om en om over verschillende aspecten van het opleiden van nieuwe verloskundigen. Aan de orde komen onder meer onderwijsvernieuwingen, leren in de praktijk, de combinatie werken/onderzoeken, de visie en ervaringen van studenten verloskunde en de voorbereiding op het werken in een dynamisch en veranderend werkveld. In dit artikel: de plaats van vroedvrouwelijke wijsheid binnen het nieuwe curriculum van AVAG.

Met het nieuwe curriculum, dat vanaf dit studiejaar in gebruik wordt genomen, wil AVAG studenten opleiden tot verloskundigen die continuïteit van zorg én zorgverlener bieden en in medium-risk situaties binnen een interprofessioneel team kunnen werken. Aan de ene kant wordt van de verloskundige verwacht dat ze binnen zo'n team met andere professionals kan samenwerken, gezamenlijk beleid voeren en zorg bieden; aan de andere kant wordt van de verloskundige een eigen, unieke professionaliteit binnen het team verwacht. Die unieke professionaliteit wordt binnen het curriculum aangeduid als 'vroedvrouwelijke wijsheid'.

Vrouw krachtiger maken

Elies de Geus is docent en lid van het projectteam dat het nieuwe curriculum heeft ontwikkeld. Zij is ook een van de schrijvers van het basisdocument waarin AVAG heeft vastgelegd wat zij onder vroedvrouwelijke wijsheid verstaat. "Vroedvrouwelijke wijsheid kun je historisch bekijken," zo steekt De Geus van wal. "Vroedvrouwen – letterlijk: wijze vrouwen – hebben altijd veel kennis gehad van hoe ze begeleiding en zorg kunnen bieden aan zwangere en

Niets doen

is ook beleid

AAV je

barende vrouwen. Heel belangrijk is altijd geweest dat ze daarbij naar de vrouw als geheel kijken, en binnen haar eigen directe omgeving. Wil je als vroedvrouw (man of vrouw) een vrouw echt kunnen helpen, dan moet je ervaringen en emoties kunnen en durven delen. Je moet, kortom, een wederkerige relatie kunnen aangaan, waarin je de vrouw krachtiger maakt, zodat ze zich zelfstandig voelt en vertrouwen in zichzelf heeft. Dat was en is nog steeds een van de kernwaarden van de vroedvrouwelijke wijsheid."

Unieke inbreng

Een ander kernpunt uit de vroedvrouwelijke wijsheid is de fysiologische benadering van zwangerschap en bevalling. De Geus: "Binnen de integrale zorg krijgt de verloskundige meer en meer te maken met medium-risk situaties. Zij heeft daarbij oog voor het belang van een medische interventie, maar blijft wel kijken naar de fysiologische mogelijkheden. Dat is de unieke inbreng van de verloskundige in het integrale zorgteam: het bewaken en bevorderen van de fysiologische benadering. Ook als medisch ingrijpen is aangewezen, kan er altijd nog gezorgd worden dat bijvoorbeeld een deel van de baring

Nic van Son is freelance tekstschrijver en Joyce Kors is verbonden aan de Academie Verloskunde Amsterdam/Groningen

zo natuurlijk mogelijk verloopt. En de blijvende aanwezigheid van de verloskundige binnen die medische omgeving kan zorgen voor rust en het verlagen van stress bij de vrouw." Volgens De Geus gaat het om het zoeken naar een subtiele balans tussen richtlijnen en evidentie enerzijds en ervaringskennis anderzijds. "Bij het verloskundig redeneren en handelen, maken we gebruik van richtlijnen die zijn gebaseerd op evidentie. Maar alleen richtlijnen volgen is onvoldoende: omdat de context telkens anders is, moet je die meewegen. Je maakt samen met de vrouw bepaalde afwegingen, stelt een beleid vast dat rekening houdt met gevolgen op de korte en de lange termijn. Daar gebruik je ook kennis of ervaring voor die niet altijd expliciet ergens vastligt."

Kern van ons vak

Omdat studenten hun beroep voor een groot deel buitenschools leren, betreft AVAG via diverse scholingsdagen ook haar stagebegeleiders nauw bij het onderwerp 'vroedvrouwelijke wijsheid'. Een van die stagebegeleiders is Minke de Vroomen, die al zo'n twaalf jaar begeleiding geeft aan stagiaires. "Ik ben heel blij dat dit onderwerp op de kaart is gezet," zegt zij. "Wat mij betreft had dat tien jaar geleden al gekund. Vroedvrouwelijke wijsheid is echt de kern van ons vak. Het is een gevoel van binnen-uit, noem het intuïtie of opgedane ervaring, waarmee je het vertrouwen uitspreekt in de zwangere en barendende vrouw." Voor De Vroomen betekent vroedvrouwelijke wijsheid in het curriculum onder meer dat de opleiding weer meer oog krijgt voor best practices. "In de tijd dat ik mijn opleiding volgde, kregen we veelal les op basis van 'best practice'. Nu wordt er vooral veel getoetst op basis van 'evidence'. Dat is niet alleen binnen de verloskunde, het is een tendens in de hele maatschappij: we accepteren minder risico, baseren ons handelen op richtlijnen waardoor het lijkt of we steeds minder eigen verantwoordelijkheid durven te nemen. Maar best practices, op basis van opgedane ervaring, zijn net zo belangrijk. Die moeten we studenten ook meegeven, ook al zijn ze, ik weet het, vaak minder tastbaar en meetbaar dan op evidentie gebaseerde richtlijnen."

Weten wat je kunt doen

De Vroomen haalt een voorbeeld uit haar eigen praktijk aan. "Met een student begeleidde ik een bevalling bij een mevrouw die al twee keer was bevallen. Haar eerste kindje was aan leukemie overleden, haar tweede gelukkig gezond. Bij deze derde bevalling stagneerde de ontsluiting terwijl er wel voldoende weeën waren. Dan kun je naar het ziekenhuis verwijzen, maar de vraag is of dat de beste oplossing is. Met de student vroeg ik mij af: kunnen we iets anders bedenken? Wij hebben de tijd genomen om met de vrouw over haar overleden kindje te praten. Daar

kwamen allerlei emoties bij los. Groot verdriet om dat kindje. Maar dat dit nieuwe kindje er gewoon mag zijn, dat het geen vervanging is. Het gesprek bracht de nodige rust. Tien minuten later werd de baby geboren. Noem het intuïtie of ervaring, maar dit is volgens mij vroedvrouwelijke wijsheid. Weten wat je op zo'n moment kunt doen. En ik besef, het is een glijdende schaal: als verloskundige heb je een basisvertrouwen in de bevalling als natuurlijk proces, terwijl je toch in de gaten houdt wanneer ingrijpen wel nodig is.

Enorme groei

Ervaring is belangrijk, vinden zowel De Vroomen als De Geus. "Je ziet bijvoorbeeld vaak bij studenten die eerder als verpleegkundige hebben gewerkt, dat de sociale en emotionele ondersteuning van de cliënte hen makkelijker afgaat," zegt De Vroomen. "Maar het is ook niet zo dat je die vroedvrouwelijke wijsheid pas na tien jaar werken opdoet. Vertrouwen krijgen in wat je kunt, is belangrijk; dat vertrouwen geven, dat kan een opleiding heel goed." De Geus beaamt dat: "In vier jaar tijd maken onze studenten een enorme groei door naar volwassenheid. In de opleiding leren ze het belang inzien van de wederkerige relatie met hun cliënten. Daarvoor leren ze een vak, maar ze leren ook zichzelf kennen, hun eigen emoties, normen en waarden, persoonlijkheid. Het is zowel een professionele als persoonlijke groei. In feite kun je het zo zien: wat verloskundigen hun cliënten bieden – een veilige en bekrachtigende omgeving waardoor je je zelfstandiger en sterker gaat voelen – bieden wij als opleiding net zo goed aan onze studenten." ■